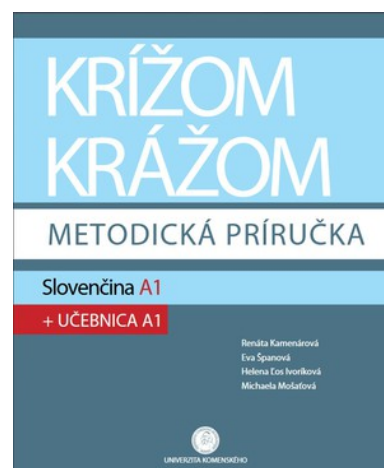

Slovenčina ako druhý jazyk **pre deti cudzincov** **s Metodickou príručkou** **Krížom-krážom**

Slovenčina A1

—

Univerzita Komenského v Bratislave
Filozofická fakulta, Studia Academica Slovaca

Séria Krížom-krážom

Projekt centra Studia Academica Slovaca zahŕňa súbor učebníc, cvičebnice, testov a metodických materiálov zo slovenčiny ako cudzieho jazyka s komunikačným zameraním, prítlačivo spracovanými aktuálnymi témami a prepracovaným systémom lexiky a gramatiky pre jednotlivé stupne výučby od úrovne A1 po B2.

Krížom-krážom. Slovenčina A1

Autorky: Renáta Kamenárová, Eva Španová, Helena Los Ivoríková, Michaela Mošatová, Zuzana Krchová, Hana Tichá

Rok vydania: 2018

Učebnica pre úplných začiatočníkov s online audio programom. Obsahuje 10 lekcí s moderne spracovaným lexikálnym a gramatickým minimom bez sprievodného jazyka, so zameraním na rozvíjanie všetkých jazykových zručností. Súčasťou publikácie sú prehľadné gramatické tabuľky a prekladový slovensko-anglický slovník k jednotlivým lekciam.

Krížom-krážom. Metodická príručka – slovenčina A1

Autorky: Renáta Kamenárová, Eva Španová, Helena Los Ivoríková, Michaela Mošatová

Rok vydania: 2018

Sprievodný didaktický materiál k učebnici A1 pre lektora. Obsahuje teoretickú časť venovanú metodickej koncepcii učebníc a základným lingvodidaktickým postupom pri vyučovaní slovenčiny a praktickú časť s podrobnými metodicko-didaktickými návodmi pre jednotlivé lekcie a témy učebnice. Súčasťou publikácie je učebnica A1.

Predtým než začnete pracovať

Diagnostika

1. Diagnostika žiaka:
  - a. Vstupný test (Spoločný európsky referenčný rámec a Európske jazykové portfólio)
  - b. Vstupný rozhovor
    - i. zameraný na jazykové zručnosti
    - ii. zameraný na osobnosť dieťaťa a jeho očakávania
2. Rozhovor s rodičmi (Drál, s. 45 - 46)

Plánovanie a stratégia

Príprava učiteľa

1. Oboznámenie sa s jazykovým a kultúrnym pozadím žiaka:
  - a. preštudovať si základné informácie o typologickej charakteristike východiskového jazyka dieťaťa
  - b. oboznámiť sa s učebnými návykmi, kultúrnym pozadím žiaka
2. Plánovanie kurzu - metodické a výberové spracovanie materiálov:

Vzdelávacie ciele:

Komunikačné zručnosti - Čo vie žiak povedať a napísať?
 Gramatika - Akú gramatiku vie žiak použiť?
 Lexika - Čo vie žiak pomenovať?
 Sociokultúrna kompetencia - Ako sa žiak orientuje v slovenskom jazykovom a kultúrnom prostredí?

Rozvrh hodín a učebný plán:

- prispôsobenie časového a tematického harmonogramu kurzu potrebám dieťaťa a požiadavkám školy
- v učebnom pláne zohľadniť charakter skupiny podľa počtu účastníkov (individuálny kurz vs. skupina - heterogénna alebo homogénna)

Príprava žiakov, triedy, školy, rodičov

1. Žiaci cudzinci - postupovať podľa zásad inkluzívneho vzdelávania
2. Ostatní žiaci a zamestnanci školy - oboznámenie žiakov a zamestnancov školy so správnym prístupom k vzdelávaniu a komunikácii so žiakom cudzincom
3. Konzultácie s rodičmi - spolupráca, domáca príprava, informácie o pokrokoch

Jazykový kurz

I. Rozvíjanie jazykových zručností

- cieľom kurzu je zoznámiť dieťa s jazykom, naučiť ho jednoduchým a základným vetám, ktoré mu umožnia uspokojiť základné potreby, aby sa vedelo jednoduchým spôsobom dohovoriť v komunikácii, ktorá prebieha pomaly a zreteľne:

Počúvanie	Dieťa rozlišuje hlásky, slabiky a postupne slová, rozumie jednoduchým otázkam a jednoduchému pokynu, ktoré sa týkajú jeho osoby, ak sa hovorí pomaly a dôrazne
Hovorenie	Dieťa používa jednoduché slová a frázy, dokáže pomenovať lexémy z elementárnej slovnej zásoby.
Čítanie	Dieťa vie prečítať základné slová, ktoré pomenúvajú bežné predmety a veľmi jednoduché vety so základnými informáciami.
Písanie	Dieťa vie napísať svoje meno, pozdrav, jednoduché slová zľava doprava, doplniť jednoduché slová do textu, vyplniť jednoduchý dotazník.

II. Učebnica Krížom-krážom - štruktúra lekcie

Základné časti lekcie a ich využitie	Jazykové zručnosti
1. Úvodná fotografia - vizualizácia témy, motivácia, opakovanie	hovorenie
2. Dialógy - prezentácia lexiky a gramatiky, praktické situácie	počúvanie, čítanie, hovorenie
3. Lexika - obrázkové slovníky, prezentácia slovnej zásoby	čítanie, hovorenie, písanie
4. Gramatika - schémy a gramatické tabuľky, prezentácia gram. javov a pravidiel, krátke modelové texty	čítanie, hovorenie, písanie
5. Cvičenia - praktické, interaktívne, zábavno-náučné, tvorivé	počúvanie, hovorenie, čítanie, písanie
6. Záverečná strana - posluchové cvičenia, modelové texty, didaktické hry	počúvanie, čítanie, písanie

III. Obsah a témy

- výber tematických okruhov prispôbiť veku a schopnostiam dieťaťa - jeho potrebám, frekvencii jazykových jednotiek v praktickom dorozumívaní sa, záujmu o tému, aktívnej komunikácii
- pri práci s učebnicou Krížom-krážom primárne určenou pre dospelých študentov je nutné prispôbiť si výber tém

Odporúčania k paralelnému priradeniu tém v učebnici Krížom-krážom k tematickým okruhom v platných metodických pokynoch ŠPÚ

Obsah - Krížom-krážom A1	Tematické okruhy - Metodické odporúčania, ŠPÚ
1. Vitajte na Slovensku - prvé frázy, abeceda, internacionalizmy	Zoznámte sa, to je slovenčina
2. Ahoj, ja som Johanna - prezentácia osoby, substantíva (rod), základné verbá, numeráliá	Základné potreby (z témy Osobná hygiena) Rodina
3. Internát - interiér, adjektíva, opis, pronominá	Škola
4. Mestá a miesta - orientácia v meste, povolania, plurál	Orientácia v meste
5. Dnes máme oslavu - nakupovanie, potraviny, oblečenie, farby, akuzatív	Oblekanie, šatstvo (rozvinúť o časti tela človeka a návštevu lekára z časti Osobná hygiena)
6. V reštaurácii - jedlo a pitie, dopravné prostriedky, inštrumentál	Spoločenský život - stravovanie
7. Na univerzite - čas, denný program, rozprávanie, préteritum	Voľný čas a záľuby
8. Vo firme - firma, dátum, lokál	Ročné obdobia
9. Na konferencii - práca s počítačom, dotazník, deklinácia, reflexívne verbá	Práca s počítačom* Deklinácia a opakovanie
10. Noviny - opakovanie	

*Aktuálna požiadavka: téma nie je zahrnutá v metodických pokynoch z roku 2014

IV. Jazykové prostriedky a ciele

A. Fonetika a ortografia

- komunikácia zameraná na hovorenie a menej na písanie
- pri nácviku výslovnosti sa oprieť o internacionalizmy (napr. cé - pizza, gé - gorila)
- vybrané slová a špecifické pravidlá ortografie nezaraďovať do obsahu kurzu - preberať slová ako znak (spojenie grafickej, zvukovej a sémantické stránky)
- v slabikách [ʎe], [ʎi] podľa aktuálnej výslovnosti nezdôrazňovať mäkkosť
- na precvičovanie využiť básničky, hádanky, rečovanky, piesne s aktuálnou lexikou

B. Lexika

- zameranie na aktuálnu a praktickú elementárnu slovnú zásobu, slovné spojenia, frázy týkajúce sa bežných životných situácií
- prepojenie lexiky s obrázkami, komiksami, ilustráciami, myšlienkovými mapami
- prepojenie lexiky a gramatiky (opis obrázka, využitie krátkych modelových textov)

C. Gramatika

- implicitné učenie gramatiky - osvojovanie základných gramatických pravidiel v rámci komunikácie, fráz, viet a vybraných tém
- výberové osvojovanie gramatických tvarov a pádov - neprecvičovať celú paradigmu
- substantíva: vybrané lexémy korešpondujúce s témou, silné rodové prípony
- verbá: precvičovanie vo frázach a krátkych vetách: zameranie na 1. os. sg. , 2. os. sg. (v otázke), 2. os. pl. (vykanie), vybrané tvary imperatívu vo frázach

D. Štylistika a písanie

- sprostredkovanie jednoduchých modelových fráz a krátkych textov - pozvánka, ospravedlnenie, email, status, krátky opis, rozprávanie
- precvičovanie písania cez doplnovačky

E. Sociokultúrna kompetencia

- zoznámiť dieťa s neverbálnou komunikáciou (mimika, postoj, podávanie rúk) a aktuálnymi kultúrnymi zvykmi na Slovensku (prezúvanie, kultúra stravovania a pod.)
- faktografické reálie o Slovensku - len nevyhnutné minimum - zamerať sa na objekty, miesta, ktoré dieťa pozná a stretlo sa s nimi (napr. na ceste zo školy, na výlete, atď.)
- využiť metódy autentického vyučovania na konkrétnych miestach (bufet, reštaurácia, jedáleň, pošta, ihrisko a pod.)

V. Formy aktivít

- kurz realizovať hrovou a didakticky príťažlivou formou
- aktivity v metodickej príručke realizovať selektívne podľa potrieb kurzu:

Cvičenia

- uplatňovať zásady aktívneho prístupu k vyučovaniu: precvičovanie, opakovanie, zábavno-náučná forma, jazyková hra, interaktivita, tvorivosť, sumarizácia a prepojenie tém, aplikovanie teoretických poznatkov v praktických cvičeniach
  - zatvorené úlohy: priraďovacie, dichotomické s možnosťami, s výberom odpovede, vyčleňovacie, usporiadacie
  - otvorené úlohy: doplňovacie, produkčné s krátkou odpoveďou, diskusia, písomné úlohy neštrukturalizované

Doplňkové aktivity a hry

Aktivity

- ústne alebo písomné cvičenia, tipy pre lektora na evokáciu, rozšírenie, precvičenie a motiváciu ku konkrétnej téme
- na navodenie správnej motivačnej atmosféry možnosť použiť zahrievacie aktivity

Hry

- na hodinách využiť čo najviac zábavno-náučnú formu, pozitívnu a motivačnú atmosféru, ktorá napomáha spontánnemu fixovaniu a precvičovaniu rôznych jazykových javov

Pracovné listy

- samostatné strany, ktoré nie sú zahrnuté v bežnej učebnici ako doplnok a sekundárna pomôcka k témam
- slúžia na precvičenie a doplnenie novej a špecifickej slovnej zásoby
- prístupné aj online
<https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/krizom-krazom/metodicka-prirucka-a1-pracovne-listy-teachers-book-a1-worksheets/>

Tipy a rady z overenej praxe

1. Plánujte, realizujte a vyhodnoťte každú vyučovaciu hodinu a stanovte si dosiahnuteľné ciele.
  - Nedržte sa predstavy, že dieťa musí vedieť všetko dnes a hneď.
2. Hovorte po slovensky.
  - Opakujte jednoduché vety, ustálené slovné spojenia a frázy.
  - Pozor na obmeny ako: Dobré ráno. vs. Dobré ráno.
  - Pri zadávaní možností vo výberových úlohách nepoužívajte neexistujúce tvary (napr. ráno - ráno)
3. Rozvíjajte všetky zručnosti.
  - Striedajte rôzne aktivity na precvičenie všetkých zručností.
  - Na vysvetlenie jazykových javov si pomôžte mimojazykovými prostriedkami, využívajte mnemotechnické pomôcky.
4. Overujte dosiahnutie edukatívnych cieľov.
  - Opakujte, opakujte, opakujte.
5. Buďte kreatívni a inovatívni.
  - Prepájajte jazykové vyučovanie s inými predmetmi - napríklad s výchovami (výtvarná, hudobná, telesná, dramatická).
6. Zvyšujte motiváciu k práci.
  - Nebojte sa chýb, podporujte aktívny prejav detí.
  - Chváľte, chváľte, chváľte.
7. Učte zážitkovo.
  - Zvyšujte motiváciu k učeniu, spontánne fixovanie, aktívny prístup žiakov k učeniu.
8. V učebnici nepostupujte stranu za stranou, ale podľa učebného plánu.
  - Prispôbte množstvo preberaného učiva veku a schopnostiam žiakov (približne 50% z plánu pre dospelých).
  - Nebojte sa náročnejších úloh - deti vedia prekvapiť.
9. Selektujte študijný materiál.
  - Každé cvičenie, pracovný list preštudujte vopred, aby v ňom bol vhodný obsah a náročnosť pre deti.
  - Výber materiálov prispôbte veku dieťaťa - pozor na "infantilný" obsah pre žiakov starších ročníkov.
10. Kombinujte prácu s učebnicou, cvičebnicou a pracovnými listami.

Doplnkové projekty

Krížom-krážom. Slovenčina. Cvičebnica A1+A2

Autorky: Helena Ivoríková, Eva Španová, Renáta Kamenárová, Michaela Mošaťová, Zuzana Kleschtová, Hana Tichá

Rok vydania: 2009

Praktická cvičebnica k učebnici Krížom-krážom v spojenom vydaní pre úrovne A1 a A2. Obsahuje viac ako 450 cvičení určených na nácvik a fixáciu učiva.

www.e-slovak.sk

Online kurz slovenčiny ako cudzieho jazyka. Tematicky a koncepcne prepojený na sériu učebníc Krížom-krážom. Interaktívny kurz: dialógy s audionahrávkami, cvičenia so spätnou väzbou, slovensko-anglický slovníček, gramatická príručka, záverečné testy. V závere možno získať certifikát o absolvovaní.

Odborné publikácie

Pekarovičová, J., Žigová, L., Mošaťová, M.: Vzdelávací program Slovenčina ako cudzí jazyk. Jazykový kurz v kontaktnej a dištančnej forme. Bratislava: Univerzita Komenského, 2007. Dostupné online na:

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/sas/Publikacie/Vzdelavaci_program.pdf

Somorová, R., Bjelová, M., Čuntalová, M.: Jazykový kurz. Metodické odporúčania. Vyučovanie štátneho jazyka pre deti cudzincov v SR. ŠPÚ 2014. Dostupné online na:

https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/aktuality/jazykovy_kurz_metodicke_odporucania_deti_cudzincov_2014.pdf

Drál, P. a kol.: Vzdelávanie detí cudzincov na Slovensku. Príklady dobrej praxe. Bratislava: CVEK, 2011. Dostupné online na:

<http://cvek.sk/wp-content/uploads/2015/11/Vzdelavanie-deti-cudzincov-pr%C3%ADklady-dobrej-praxe.pdf>

Európske jazykové portfólio. Dostupné online na:

<https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/ucebnice-metodiky-publikacie/portfolio-prirucka.pdf>

Kontakt

Studia Academica Slovaca -

centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk

Filozofická fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

Gondova 2

811 02 Bratislava

tel./fax: +421/2/9013 1496

sas@fphil.uniba.sk

Informácie o všetkých projektoch a odborných publikáciách nájdete tu:

www.fphil.uniba.sk/sas